

EL LLENGUATGE

El doncs causal

2.8/IX/1976

Quan Pompeu Fabra, ara fa cosa de cinquanta anys, parlava del doncs causal, ja ho feia en un cert to de resignació: «Se n'ha parlat tantes vegades, del doncs causal!» «Una vegada més parlem del doncs causal...», són les frases amb què s'inicien dues de les converses que hi va dedicar. I, al cap de cinc dècades, hem de constatar que en aquest punt concret les coses no han variat gens. Prou, a tots els nivells de divulgació de l'idioma, s'ha continuat combatent l'ús causal de doncs, però el fet és que ens apareix continuament, com si res n'is'hagues dit: als textos que cal revisar, a les cartes —fins i tot en algunes de molt ben escrites— que ens envien els lectors, a les declaracions dels nostres homes públics...

Doncs creiem que potser més que no pas explicar, encara una altra vegada, en quins casos (consecutius) doncs és correcte i en quins altres (causals) és absolutament incorrecte, el que convé, per tal que aquesta nota pugui tenir una mica d'eficàcia, és prevenir amb certa vehemència contra el perill continu d'incórrer en l'ús erroni de doncs, i recomanar vivament a tothom qui no tingui aquest punt ben resolt, que no deixi de consultar-lo a qualsevol tractat pràctic de normes gramaticals, i hi dediqui una breu sessió d'estudi que l'hi aclareixi definitivament. Que sàpiga tothom que qui no ho ha fet tal com diem; que qui es guia solament per la intuïció, s'equivoca. Hi ha molts aspectes, és cert, de la gramàtica, i del llenguatge en general, que es resolen correctament sense saber-los d'una manera explícita, amb la pràctica, el sentit de la lògica o de la intuïció. Però en aquest cas, no. Ni la pràctica ni la intuïció no solen permetre d'evitar l'escriptura de frases com Convindria que ho expliqués «doncs» hi ha molta gent que no ho sap o bé No us entretengeu gaire «doncs» tanquen aviat: cal haver après que en lloc de doncs s'hi hauria hagut de recórrer a perquè, que aquesta sí que és una conjunció causal:... perquè hi ha molta gent..., ...perquè tanquen molt aviat.

ALBERT JANE